

Dagens frågor

President Nixons återval

De professionella USA- och Nixonhatarna i Rapport i TV 2 hade en sorgens kväll onsdagen den 8 november. De måste meddela, att president Nixon vunnit en överväldigande seger i det amerikanska valet. En kommentar syntes vara befogad. De löste uppgiften så att de lät tre intervjuoffer från gatan i USA framträda, av vilka två var — för McGovern. Efter denna objektiva framställning av stämningen i USA gick de snabbt över till att gråta med de stackars internerna i Kumlafängelset, något som TV-monopolets handhavare tydligen ansåg långt mera borde intressera svenska folket.

Valet i USA är intressant ur flera synpunkter. Det visade, att de amerikanska väljarna varit klarsynta nog att föredra en duglig professionell politiker framför en politisk amatör till den viktiga presidentposten. De har ej valt Richard Nixon på grund av hans personliga charm, helt enkelt därför att någon sådan äger han inte. De har valt honom därför att han hittills skött sitt ämbete väl, i Kina- och den ryska frågan t o m mycket väl. Han har vidare praktiskt taget dragit bort alla stridande amerikanska trupper från Vietnam, och att fred inte slutits på den dag som Hanoi begärde kan han uppenbarligen inte lastas för av någon förnuftig människa. McGovern drog typiskt nog på sig mest kritik därför att han försökt lägga sig i förhandlingarna i Paris och därför att han skickade en egen emissarie till Hanoi.

I denna tidskrift (1972: 7) citerades med instämmande ett uttalande inför presidentvalet av Stewart Alsop. Denne hade sagt, att den ende som kunde hindra Nixons återval var han själv. Det är intressant att konstatera hur riktigt detta var bedömt. Presidenten höll sig utanför kampanjen. Därav kom det sig att republikanerna inte på långt när kunde draga så mycket nytta av honom som de gjorde den gång, då den populära och landsfaderlige Eisenhower for runt och stödde republikaner vid

sitt återval, vilket senare var avgjort på förhand trots att Adlai Stevenson var motståndaren. Nu valde man i Förenta staterna den man till president, som man menade är bäst. Samtidigt valde man hans politiska motståndare till kongressens båda hus och som guvernörer, när man ansåg att dessa är de bästa. Det var i ordets verkliga mening ett fritt val, ett skol-exempel på ett sådant, värt att begrunda inte minst för USA:s kritiker.

När detta skrives är det för tidigt att uttala sig om vad framtiden under en ny presidentperiod Nixon kan komma att innebära. Men eftersom det svenska intresset är så koncentrerat på Vietnam, bör det kanske framhållas, att tack vare detta presidentval ligger freden nu närmare än man kunnat tro. Ett val av McGovern skulle ha inneburit, att Hanoi börjat pressa denne till eftergifter. Nu har Hanoi inte någon anledning att fortsätta med sitt motstånd mot en rimlig uppgörelse. USA bör rätt snart kunna genomdriva sitt krav på att de nordvietnamesiska trupperna i Sydvietnam — dessa trupper som enligt propagandan inte existerar — dras tillbaka. Först därefter kan en fred möjligen tänkas bli en verklig fred för de misshandlade folken i de båda Vietnam.

Vem äger AP-fonden?

I Svensk Tidskrift 1972/nr 8 kritiserade Margaretha af Ugglas förslaget att begagna AP-fonden som medel att ytterligare omdana samhället i socialistisk riktning. Men det finns i detta sammanhang ett problem, som hittills i allmänhet dolts bakom en lättvindig demagogisk fraseologi. Vem är det egentligen som äger AP-fonden?

När tilläggs pensioneringen skulle införas, hette det att »arbetsgivarna betalar» — inte löntagarna. Låt vara, att detta var ämnat att minska motståndet mot det socialdemokratiska

förslaget till lösning av en fråga, om vars angelägenhet alla var överens. Faktum är emellertid, att det just är arbetsgivarna som helt stått och står för kostnaderna för tilläggs-pensioneringen, inklusive uppbyggnaden av AP-fonden. Lika fullt heter det nu, att denna är »löntagarnas pengar».

Stöd härför finns inte i den av riksdagen antagna lagen om allmän försäkring. Genom denna har varje anställd på närmare angivna villkor tillförsäkrats tilläggs-pension, som i det enskilda fallet beräknas av statlig myndighet på grund av vissa uppgifter i självdeklarationer under aktiv tid. Den anställde är garanterad denna pension, oavsett om arbetsgivaren betalat ATP-avgifter eller ej. Men författningen säger icke, att AP-fonden är »löntagarnas pengar».

ATP-avgifterna debiteras och indrivs inom den privata sektorn som de direkta skatterna och utgör i själva verket en statsinkomst. Därför är AP-fonden statens medel, vilket bestyrks av att det är Kungl Maj:t med riksdagen som i detalj beslutar, hur fondmedlen skall förvaltas och placeras. Staten utövar ägarfunktionen.

Man skall inte låta sig luras av att det härutinnan utfärdade särskilda reglementet anförtrott förvaltningen åt de tre fondstyrelserna. För det första utgör i envar av dessa endast halva antalet ledamöter företrädare för vissa arbetstagarorganisationer; resten består av representanter bl a för arbetsgivarna. Och vidare kan detta reglemente ändras, utan att därmed tilläggs-pensioneringen på något vis rubbas.

Egentligen är det rätt anmärkningsvärt, att så betydande statliga inkomster och medel förpaktats till särskilda organ med dominerande inflytande av privata gruppintressen — organ som icke har något politiskt ansvar för sitt fögderi. Hittills har man väl i allmänhet inte tänkt närmare på denna sida av saken. Fondstyrelsernas handlingsfrihet är genom reglementet starkt beskuren. Men skulle, som nu föreslås, dessa styrelser få rätt att begagna fondmedlen för inköp av aktier i enskilda före-

tag, blir saken en annan. Successivt skulle därigenom socialisering av sådana företag kunna ske — och detta därtill med medel som dessa tvingats ställa till förfogande för helt annat syfte, nämligen för tilläggs-pensionering. Därigenom skulle faktiskt staten bli ägare av inköpta aktieposter, hur än förvaltningen av fonden framdeles ordnas.

Oavsett vilken inställningen är till en sådan förändring av samhällets ekonomiska struktur, är det ur demokratisk synpunkt otillständigt, om den skulle kunna genomföras i smyg genom dispositioner av fondstyrelserna. Förslag om statliga förvärv av enskild egendom, om socialisering, måste rimligtvis avgöras från fall till fall av riksdagen efter utredning samt öppen information och debatt.

Talen om AP-fonden som »löntagarnas pengar» är inget annat än suddig demagogi, ägnad att vilseleda i fråga om sakläget och intentionerna. Löntagare är vi ju praktiskt taget alla, vare sig vi jobbar i verkstaden, på åkern, på kontoret eller i direktionen, och de växande grupperna pensionärer har, även de, legitima anspråk på medinflytande. AP-fonden är »hela folkets pengar», dess förvaltning är en hela folkets angelägenhet, som därför också måste i allo handhavas i demokratisk ordning.

Lin Piaos död

Lin Piao var en av ledarna för kulturrevolutionen i Kina. Vidare var han försvarsminister och sedan några år Mao Tse-tungs designerade efterträdare. I september förra året dog han. Rykten gick att han tillsammans med sin hustru Yeh Chun varit på flykt till Sovjetunionen, men att hans plan kraschat någonstans i Mongoliet. Ryssarna skulle ha identifierat kropparna. Enligt andra uppgifter skulle Mao ha låtit avrätta Lin, sedan det upptäckts att han förberedde en militärrevolt. Vad som är sant är svårt att veta.

Emellertid är han död. Detta bekräftas av dokument, som denna höst smugglats över till Hong Kong och som torde vara äkta. I en diktatur försvinner inte en ledare obemärkt. Ena dagen nämns han i vördnadsfulla artiklar i tidningarna. Sedan är det plötsligt tyst. Ingen frågar högt efter honom, men rykten går. Partibossarna ute i landet blir oroliga: de måste kunna förklara vad som hänt. Så skickar då den centrala partibyran ut direktiv. Ingen väntar att dessa innehåller sanningen, men den version som skall spridas måste stå verkligheten så nära att den kan bli trodd. Sådana direktiv går inte att hålla hemliga, vilket inte heller är nödvändigt. Meningen är ju att deras innehåll skall tjäna som underlag för nya rykten, som skall passa regimen.

Man vet att Lin Piao oförmodat uppträdde på ett centralkommittémöte i augusti 1970 och skarpt kritiserade femårsplanen och militärbudgeten. Han sekunderades lika skarpt av sin hustru och av några generaler. Attacken var med andra ord förberedd. Mao lyckades avvärja den, men klart stod att den varit riktad mot honom personligen, mot Lins ovän sedan länge Chou En-lai och mot utrikespolitiken. Bakom låg också missnöje inom armén, som först utnyttjats för kulturrevolutionen och sedan som syndabock för dess misstag. Lins angrepp avslöjade en spricka mellan partiet och armén.

Hur djup denna spricka var blev klart på hösten 1971, då Lins dotter angav sina föräldrar för Chou En-lai och överlämnade en revolutionsplan som hennes egen bror författat. Man bör observera de små dragen att dottern angav sina närmaste, varmed hon visade sig vara full av kommunistisk dygd, och att Chou En-lai sattes under belysning som Maos betrodde vän. I planen erkändes Maos forna förtjänster, men nu hade han ställt armén under kontroll av civilister. Han hade övergivit den sanna marxism-leninismen och blivit revisionist, vilket torde innebära kritik mot underhandlingarna med USA. Slutligen sades att

Mao utvecklats till trotskist. Varje kommunist i någon högre ställning vet vad en sådan dödlig förolämpning innebär. Det betyder just döden, för den ene eller för den andre.

Det blev alltså Lin Piao. Hans minne smutskastats nu i Kina. På traditionellt vis skrivs historien om. Bland annat påstår man att Mao vann segern vid Chinchow 1948, medan Lin biträdde med felaktiga planer. Detta kan nu vara likgiltigt, framför allt för Lin, men faktiskt var denne befälhavare och Mao lär ha varit sysselsatt på annat håll. Viktigare är något annat. Med Lin Piao ur bilden står frågan om en efterträdare till den gamle och sjuke Mao öppen. Skulle denne gå bort innan partitoppen stabiliserats, kan Kina vänta att få genomgå allvarliga förvecklingar innan en ny ledning, under Chou En-lai eller någon annan, gripit makten.

Ett försvagat försvar

I september 1972 meddelade överbefälhavaren, att de medel som beviljats till försvaret är otillräckliga, om den målsättning som angivits skall kunna uppnås. Målsättningen är den, att hela vårt land skall kunna skyddas mot ett invasionsförsök. I november lade han fram fakta i målet. Infanteribrigader kan inte sättas upp, u-båtar kan inte byggas, attackdivisioner måste dragas in. Ytterligare 3 500 människor måste avskedas, alltså tillföras AMS i stället för försvaret.

I våras stod försvarsministern upp och förnekade som regeringens talesman i riksdagen att den nya försvarsordningen skulle innebära en nedrustning. Med de resurser, som han har till sitt förfogande i sitt departement, måste han naturligtvis ha vetat hur utvecklingen skulle bli. Vad är hans ord nu värt?

Nedrustningen har börjat, och verkningarna av regeringens beslut, bekräftat i riksdagen av socialdemokraterna i samverkan med kom-

ministerna, kommer att slå igenom både hårdare och tidigare än man befarat. Detta sker vare sig överbefälhavarens framlagda förslag om anpassning av försvarets styrka till beviljade medel genomförs eller om detta sker som t ex arméchefen synes föredraga, nämligen så att materielanskaffningen får gå före utbildningen. Men trots allt är inte själva nedrustningen det värsta. Värre är otryggheten även på försvarets område, osäkerheten om var regeringen egentligen står, försvarsministrernas ovilja att erkänna vad han själv bär ansvaret för. Tror han eller någon annan att omvärlden inte begriper på vilken väg vårt land slagit in?

Medan detta pågår, försvagas försvaret också inifrån. Den verksamhet, som bedrivs av KFML(r) och andra, är längesedan avslöjad. Det är möjligt, fastän det ej öppet meddelats, att regeringen på något sätt stött försvarsledningen när denna gjort sin skyldighet och försökt stoppa vad som ytterst är landsförräderi. Det är möjligt — men ryktet påstår att så inte skett utan att tvärtom säkerhetstjänstens möjligheter att arbeta inom försvaret har försvagats. Ett klarläggande vore särdeles önskvärt. Säkert är, att försvarsministrernas reaktion inför de avslöjanden om sabotage, vilka framlagts av försvarsstaben, var beklämmande. Gäslande — bilden kan ha varit en TV-produkt och skall alltså ej läggas hr Andersson till last — förklarade han att han ej tagit sabotagen alltför allvarligt, sabotagen alltså, som kunnat kosta människoliv. Det var allt.

I jämlikhetens namn

I en av våra större städer hade den lokala socialdemokratiska regimen förra budgetåret genomdrivit ett anslag på 26 000 kronor till studieläger för sk prestationssvaga skolelever. Den vackra tanke var att de skulle få samhällets hjälp till att bättre hävda sig gentemot

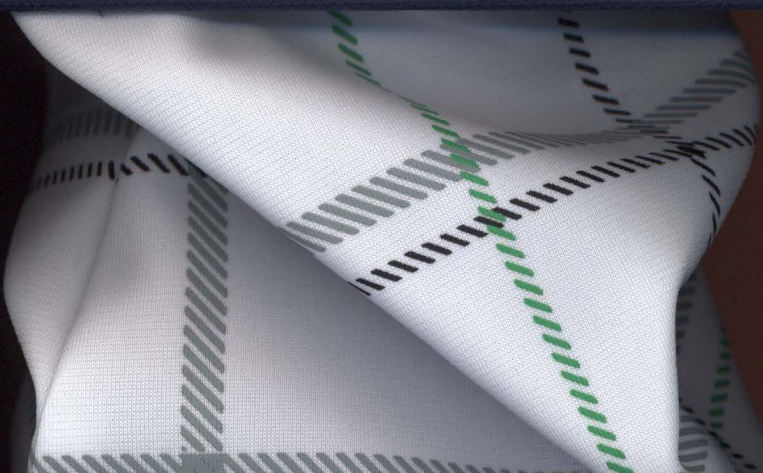
kamrater som var mera lyckligt lottade ifråga om fallenhet för studier.

Vid årets budgetbehandling hade anslaget strukits. Den socialdemokratiska ordföranden i kommunfullmäktige tog då till den extraordinära åtgärden att lämna ordförandeklubbans och från golvet varmt försvara detta anslag, som så uppenbart tillkommit i jämlikhetens namn.

Det skulle han inte gjort. Stadens folkpartistiska kommunalråd reste sig beväpnad med protokollen över anslagens disposition. Hans upplysningar åhördes av de församlade med stigande häpnad. Det hade visat sig svårt att få till stånd de planerade lägren. Men pengarna fanns ju, och varför skulle de inte användas. Skolstyrelsen — naturligtvis med socialdemokratisk majoritet — fann, att kunde man inte kämpa för jämlikheten på det avsedda sättet fick man göra det på andra.

I stället för att använda anslaget till det ändamål, för vilket det beviljats, beslöt man tilldela ett antal hela klasser i 9:an bidrag för studieresor till främmande land. Elever, som läste franska, skickades på »studieresor» till Paris på 14 dagar, andra adepter fick förkovra sig i engelska på studieresor till London under 9—10 dagar. Tillhoppa rörde det sig om ett hundratal elever, som på detta sätt fick en nöjesresa utomlands. Med tanke på de universitetsundersökningar, vilkas resultat ifråga om språkstudierna i skolan Svenska Dagbladet nyligen kunnat redovisa, får väl syftet med resorna dock betraktas som gott. Som bekant når inte flertalet av dagens elever i grundskolan högre än till en pidgin-engelska eller till att betala en hotellnota i det ljuva Frankrike.

Men anslaget hade inte beviljats till sådana ändamål. Den enda godtagbara motiveringen för resebidragen skulle ju ha varit att dessa klasser i sin helhet betraktades som »prestationssvaga». Den kommunala församlingen desauverade grundligt sin för jämlikheten så varmt ömmande ordförande genom att bryskt avslå anslaget. Mot protokollens vittnesbörd hjälpte inte hans retorik.

Incidenten — ett av de många tecknen på det lättsinniga sätt på vilket socialdemokratiska kommunalpåvar handskas med skattemedel

— visar att politiskt civilmotstånd kan löna sig. Ännu faller inte alla i farstun för maktmissbruk.

Lämplig julklapp

Presentkort kan rekvireras genom att

prenumerationsavgiften, kr 35: —, insättes å

Svensk Tidskrifts postgirokonto nummer 7 27 44 - 6

Angiv på girokupongen namn och adress både på er själv och mottagaren